

DE MUURHAGEDIS - SUCCES IN MAASTRICHT

Nog niet zo lang geleden, begin jaren negentig was het onzeker of de muurhagedis het in ons land zou redden. De vooruitzichten waren uiterst somber, de verspreiding zeer beperkt en de aanwas minimaal.

Anno 2004 is de situatie geheel omgedraaid: de warme zomers van het laatste decennium zorgden voor een forse aanwas en naast de Hoge- en Lage Fronten blijken nu ook muurhagedissen op een aangrenzend spoorlijntje annex industrieterrein te leven – de perspectieven voor de muurhagedis waren de laatste 25 jaar niet zo rooskleurig als nu.

naam: Alex Kloor
traject: de Lage Fronten en omgeving in en bij Maastricht
regio: Limburg
sinds: 2001 voor RAVON, daarvoor (1973 tot 1979) voor Lacerta werkgroep Limburg
soorten: Muurhagedis, Levend barende hagedis en Hazelworm

Monitoor je voor je plezier?

Ja, als vorm van ontspanning.

Wat fascineert je aan het traject of de soorten?

Het fascineert me dat je deze midden in zo'n druk bevolkte stad als Maastricht nog kunt tegen komen.

Is er iets veranderd tijdens de periode dat je monitoort betreffende het aantal dieren?

Ik denk dat we door het monitoren meer zicht hebben gekregen op de werkelijke grootte van de deelpopulaties.

Is er iets veranderd tijdens de periode dat je monitoort betreffende het traject?

Ja, ieder jaar is dit traject weer iets groter geworden doordat de dieren de grenzen weer iets verleggen, maar ook door het ontdekken van nieuwe (deel)populaties.

Hoe zie je de toekomst van jouw traject?

Ik persoonlijk ben er bang voor dat, door allerlei economische ontwikkeling en bouwplannen in de toekomst, mijn traject toch weer aanzienlijk kleiner zal worden. Ondank eventuele compensatie gebieden en inspanningen van de groene partijen. Ik zal mij in ieder geval, voor zover binnen redelijke grenzen mogelijk, blijven inzetten om zoveel mogelijk van de deelpopulaties te behouden.

Heb je nog een tip voor andere monitoorders?

Denk, als je in een stuk van je traject geen dieren ziet, niet te vlug "daar zal dan wel niets zitten". Het is mij in die jaren opgevallen dat dieren van de zelfde soort op een andere plaats, maar onder dezelfde omstandigheden er een heel ander dagritme op na kunnen houden.

Historie

In 1905 wordt voor het eerst melding gemaakt van de muurhagedis in Maastricht. Het ging hier om een dier dat in 1897 op de Hoge Fronten werd waargenomen.

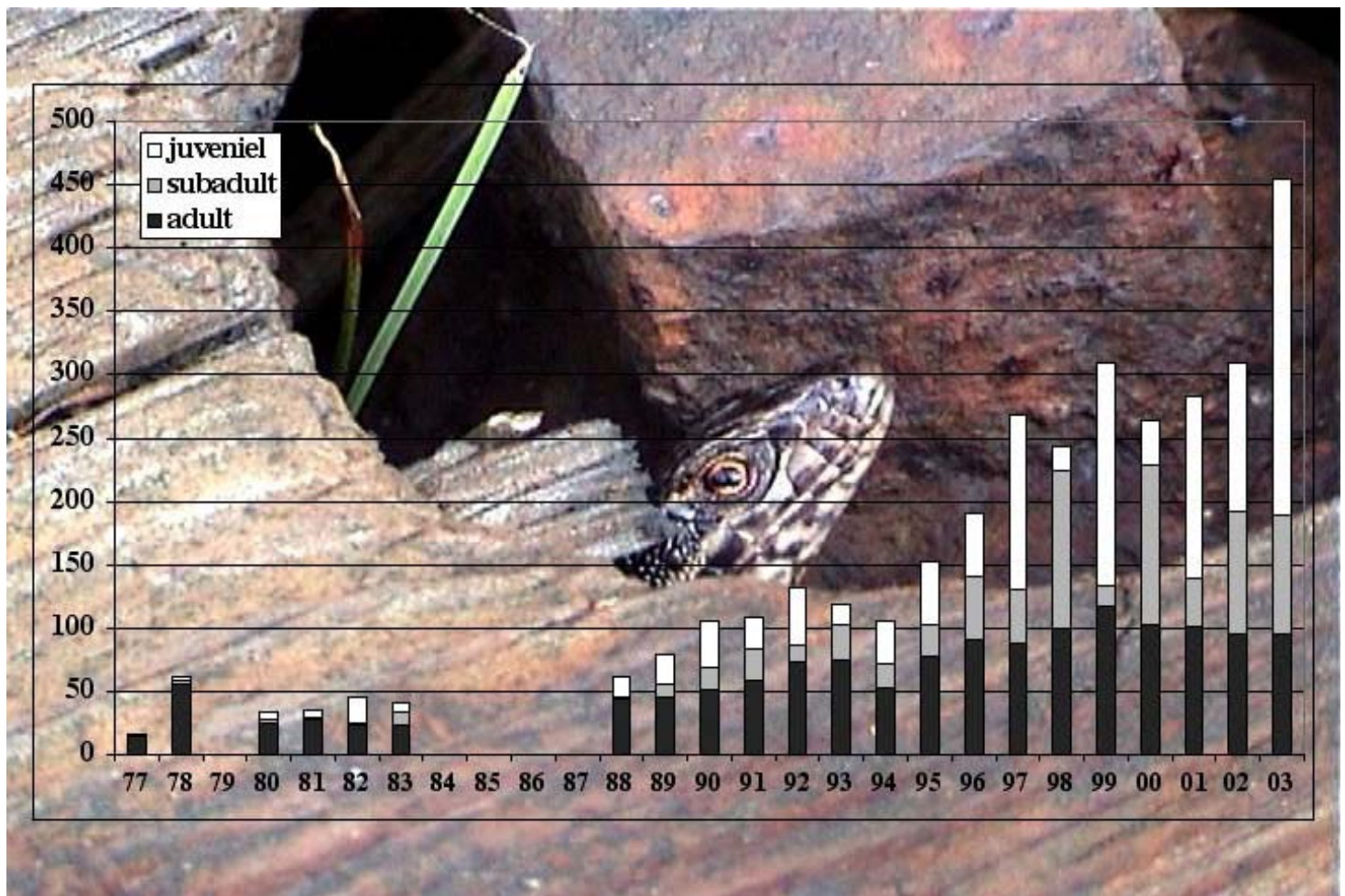
De muurhagedis komt in die tijd nog op meerdere plekken in Maastricht voor maar met de ontmanteling van de oude vestingwerken verdwijnt ook de muurhagedis langzaam maar zeker.

In 1957 wordt er voor het eerst melding gemaakt van achteruitgang maar van echte bescherming van de muurhagedis en zijn leefgebied is dan nog geen sprake.

De restauratie van de vestingwerken die in de jaren 70 van de vorige eeuw een aanvang neemt – spleten worden keurig dichtgemetseld - lijkt desastreus uit te pakken voor de muurhagedis en is voor de beschermers van het eerste uur de directe aanleiding om de handen uit de mouwen te steken: Onderzoek en acties volgen. Latere restauraties vinden plaats onder het wakend oog van deze soortbeschermers die onder andere de hagedissen wegvangen op de te restaureren gedeeltes; ook wordt er een kweekprogramma uitgevoerd. Ondanks vele vragen, brieven, rapporten en artikelen duurt het toch nog tot 1992 dat de Hoge Fronten als beschermd natuurmonument wordt bestempeld.

De situatie in 2003

De afgelopen jaren waren we getuige van een opmerkelijke opleving van de Maastrichtse muurhagedissen. De warme zomers van het afgelopen decennium zorgden voor een aanwas die tot dan toe ongekend was in Maastricht: letterlijk honderden juvenieltjes kwamen de vergrijsde populatie versterken (Figuur volgende blz). Niet alleen op de Hoge Fronten maar ook op de Lage Fronten én enkele recent ontdekte vindplaatsen neemt de muurhagedis toe. De vindplaatsen in Maastricht laten zien dat de muurhagedis een echte stadsbewoner is: je vindt de muurhagedis hier op een autorecyclingbedrijf, een spoorwegemplacement, een graffitimuur, tegen de muren van een kantoorpand, op een parkeerplaats en uiteraard op de oude stadsmuren. In 2003 zijn er op al deze plekken tezamen 788 muurhagedissen geteld (209 adulten, 147 subadulten en 432 juvenielen).

*Hoe de muurhagedispopulatie zich ontwikkelt op de Hoge Fronten.
Bron: CNME Maastricht, Foto Muurhagedis Alex Kloor*

Veel en vroege juvenielen

De situatie op de Hoge fronten heeft zich de laatste jaren gestabiliseerd: het aantal adulten schommelt al jaren rond de honderd en daarmee lijkt de draagkracht van het gebied bereikt. Opvallend is de toename van het aantal juvenielen; de warme, en vooral zonnige zomers van de afgelopen jaren lijken direct verantwoordelijk hiervoor. Er zijn zelfs aanwijzingen dat enkele vrouwtjes afgelopen jaar twee legfels hebben voortgebracht. Dat is een groot verschil met de situatie in de jaren 70 toen de weinige

juvenieltjes pas half oktober werden gezien. Tegenwoordig worden de eerste juvenielen al gezien in de tweede helft van juni!

FRONTENPARK

Er liggen plannen om de nu bekende leefgebieden te verbinden tot één groot natuurgebied: het Frontenpark. Voor het zover is zal er echter nog flink wat water door de Maas stromen. Toch zijn de vooruitzichten gunstig want de 'club van de muurhagedis' in Maastricht is actief als nooit tevoren: op

allerlei fronten ondernemen zij actie om het leefgebied van de muurhagedis te beschermen en waar mogelijk uit te breiden. De opmerkelijk opleving van de muurhagedis in Maastricht is in de eerste plaats te danken aan deze enthousiaste beschermers die zonder te versagen de muurhagedis door een lange, moeilijke periode geloodst hebben.